Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2020-1072
(mr. dr. S.O.H. Bakkerus, voorzitter, mr. G.R.B. van Peursem, mr. C.E. Polak, leden en mr. A. Kanhai, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 17 april 2020
Ingediend door	: Consument
Tegen	: ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen 'de Bank'
Datum uitspraak	: 21 december 2020
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Vordering afgewezen
Bijlage	: het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013 (PIFI), de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG)

Samenvatting

Registraties. De Bank heeft de persoonsgegevens van Consument geregistreerd in het Incidentenregister, het EVR, de Gebeurtenissenadministratie en het IVR (hierna: de Registraties) voor een periode van acht jaar, vanwege vermeende betrokkenheid bij fraude, dan wel (schuld)witwassen. Consument heeft zich op het standpunt gesteld dat de Registraties onterecht zijn en dat niet is voldaan aan de vereisten die daarvoor gelden. Hij is zelf slachtoffer in deze kwestie. Primair heeft hij gevorderd dat zijn gegevens uit deze registers worden verwijderd en subsidiair dat de registratietermijn wordt verkort. De Commissie is van oordeel dat er, gelet op de feiten en omstandigheden, sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuldwitwassen. Daarmee zijn de Registraties terecht. De Commissie ziet geen aanleiding voor verkorting van de duur van de Registraties. De Commissie wijst de vordering van Consument af.

1. De procedure

1.1 De Commissie beslist op basis van haar Reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen Het gaat hierbij om: 1) het klachtformulier van Consument; 2) de aanvullende stukken van Consument; 3) het verweerschrift van de Bank; 4) de repliek van Consument, 5) de aanvullingen van Consument van 23 juni en 7 juli 2020 en 6) de dupliek van de Bank.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 28 september 2020 en zijn aldaar verschenen.

1.3 Consument en de Bank hebben gekozen voor een bindend advies. De uitspraak is daarom bindend. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 Consument hield bij de Bank een betaalrekening (hierna: de Betaalrekening) aan met bijbehorende bankpas (hierna: de Bankpas) en pincode. Consument maakt gebruik van internetbankieren en de mobiel bankieren App (hierna: de App).

2.2 Op 25 juli 2017 heeft Consument een mobiel apparaat genaamd 'Samsung SM-G950F' (hierna: de Samsung) aan de Betaalrekening gekoppeld. Op de Samsung is de App geïnstalleerd.

2.3 Van 7 tot en met 9 oktober 2019 hebben de volgende gebeurtenissen plaatsgevonden.

- Op 7 oktober 2019 om 15:02 is de limiet voor contante opnames bij geldautomaten tijdelijk verhoogd van € 500,- naar € 10.000,-. Deze verhoging gold tot 8 oktober 2019.
- Als gevolg van de tijdelijke verhoging is de limiet voor contante opnames bij geldautomaten op 8 oktober 2019 om 21:20 uur (automatisch) weer verlaagd naar € 500,-.
- Op 8 oktober 2019 om 21:23 uur is de limiet voor contante opnames bij geldautomaten tijdelijk verhoogd van € 500,- naar € 10.000,-. Deze verhoging gold van 9 oktober tot en met 11 oktober 2019.
- Op 8 oktober 2019 om 21:23 uur is de limiet voor betalingen met betaalautomaten tijdelijk verhoogd van € 2.500,- naar € 10.000,-. Deze verhoging gold van 8 oktober tot en met 11 oktober 2019.

2.4 Op 10 oktober 2019 hebben de volgende gebeurtenissen plaatsgevonden. Consument heeft zijn Betaalrekening, Bankpas en pincode desgevraagd ter beschikking gesteld aan een kennis (hierna: de Kennis).

- Er wordt in totaal een bedrag van € 9.981,- op de Betaalrekening van Consument bijgeschreven. Het gaat om 6 bijschrijvingen van € 1.764,-, € 1.836,-, € 17.82,-, € 1.859,-, € 1.874,- en € 866,-.
- De overgeboekte bedragen zijn nadat deze op de Betaalrekening waren bijgeschreven vrijwel direct – tussen 15:13 uur en 15:26 uur- opgenomen bij een geldautomaat. De pincode is daarbij in één keer goed ingevoerd.
- De bedragen zijn afkomstig van incassofraude en de benadeelde heeft hiervan aangifte gedaan.
- Consument heeft om 15:22 uur via de App ingelogd op internetbankieren en het saldo gecontroleerd.
- De fraudeafdeling van de Bank heeft Consument gebeld met de mededeling dat zij de Betaalrekening en de Bankpas heeft geblokkeerd vanwege fraude.

2.5 Bij brief van 11 november 2019 heeft de Bank Consument te kennen gegeven dat zij de bancaire relatie opzegt en dat ze zijn persoonsgegevens voor de duur van acht jaar heeft geregistreerd in het Incidentenregister, het Intern en het Extern Verwijzingsregister (hierna: gezamenlijk: de Registers). De Registraties zijn op 8 november 2019 doorgevoerd.

2.6 Op 18 november 2019 heeft Consument aangifte gedaan van fraude met betaalproducten. In het proces-verbaal van aangifte is – voor zover relevant – het volgende vermeld:

"[naam Kennis] kwam op donderdag 10 oktober 2019, omstreeks 10:00 uur, naar mij toe en vroeg het volgende: "Ik heb problemen met mijn bankrekening, ik heb een auto verkocht maar zou de koper het bedrag van 4300 euro op jouw bankrekening storten"? Ik had dit geaccepteerd, omdat ik hem wilde helpen hiermee. Ik had dit achteraf niet moeten doen en heb hier ook spijt van. Ik heb geen slecht verleden en heb al 8 jaar lang een rekeningnummer bij de ABN-AMRO bank en nog twee andere banken. Mijn bankrekeningnummer […]. Er was op dat moment een vriend van mij naast mij, genaamd […]. Hij is getuige geweest dat ik mijn bankpas aan [naam Kennis] had overhandigd.

[naam Kennis] vertelde aan mij dat het bedrag over één uurtje op mijn bankrekening gestort zou worden. [Naam Kennis] vroeg vervolgens of hij mijn bankpas mocht lenen om daarmee het bedrag te pinnen van mijn bankrekening. Ik gaf hem toestemming en gaf hem mijn bankpas. Ik ging niet met hem mee, omdat ik aan het werk was en het druk had. Ik had [naam Kennis] op dat moment vertrouwd, wat ik dus niet had moeten doen. Ik werk bij [naam bedrijf] als [functie] en [naam Kennis] zag mij toevallig toen ik aan het bezorgen was in de wijk […] in [plaats]. Ik had met [naam Kennis] afgesproken dat hij mijn bankpas, nadat hij gepind zou hebben, naar mij terug zou brengen.

Nadat ik mijn bankpas aan [naam Kennis] had gegeven ging hij ervan door. [naam Kennis] kwam na een half uur nog steeds niet opdagen. Ik was op dat moment druk met mijn werk bezig en dacht dat hij het wel zou komen brengen later. (…). Over 2/3 uurtjes werd ik gebeld door de fraudeafdeling van de ABN AMRO bank dat mijn bankpas is geblokkeerd. Op een later moment ben ik naar de ABN AMRO bank geweest om het e.e.a. uit te zoeken. Ik kreeg toen te horen dat er op donderdag 10 oktober 2019, tussen 13:00 en 14:00, een bedrag van 8000 euro is gepind van mijn bankrekening. Dit zou gebeurd zijn bij de bankautomaat van ABN AMRO op de [straat] te [plaats]."

2.7 Bij brief van 19 november 2019 heeft Consument de Bank via zijn toenmalige gemachtigde verzocht om de Registraties te verwijderen. De Bank heeft Consument op 20 december 2019 laten weten de Registraties te zullen handhaven.

2.8 Consument heeft de Bank bij brief van 25 januari 2020 wederom verzocht om zijn persoonsgegevens uit de hiervoor genoemde registers te verwijderen. In deze brief is door zijn vorige gemachtigde -voor zover relevant- het volgende aangevoerd:

"*Cliënt heeft de hem verweten hulpverleningshandelingen verricht, hetgeen cliënt ook niet ontkent. Cliënt ontkent daarentegen wel stellig en overtuigend dat hij wetenschap had van de oplichtingshandeling van [naam Kennis]. Cliënt is namelijk de schijn opgewekt dat er sprake was van een autohandel. Zoals in het voorgaande schrijven ook is aangegeven kon [naam Kennis] tijdelijk zijn bankrekening niet gebruiken en stond een mooie verkoop van een auto op het punt om mis te lopen; aldus [naam Kennis]. Het is in de vriendenkring van cliënt bekend dat [naam Kennis] zich bezighoudt met in- en verkoop van auto's. Cliënt had dus bij het aanhoren van het verzoek geen argwaan gekregen dat er andere intenties waren dan hetgeen hem toen werd voorgespiegeld.*

In tegenstelling tot medeplichtigheid is er in casu sprake van goedgelovigheid en argeloos vertrouwen. De daadwerkelijke plegers van de frauduleuze handelingen hebben op een geraffineerde en schaamteloze wijze misbruik gemaakt van deze eigenschappen van cliënt. Cliënt spaart al geruime tijd voor zijn aanstaande huwelijk, de IND-proceskosten om zijn toekomstige echtgenote naar Nederland te halen, opknappen en herinrichten van zijn woning voor zijn huwelijk etc. Er was voor cliënt een geldbedrag in het vooruitzicht gesteld om hem te bewegen zijn bankrekening beschikbaar te stellen voor de autoverkoop, hetgeen voor cliënt (in relatie tot zijn goedgelovigheid en vertrouwen) mede aanleiding heeft gevormd om zijn gegevens beschikbaar te stellen. (...).

Naar aanleiding van diverse gesprekken kom ik tot de conclusie dat goedgelovigheid, naïviteit en geldbehoefte in verband met zijn huwelijk de aanleiding is geweest om hulp te verlenen. De strafrechtelijke consequenties aangevuld met de consequenties van de bank, zijn voorgenomen hypotheek om een woning te kopen, zijn trouwplannen, mogelijke weigering vanuit de IND tot toelating van zijn aanstaande echtgenote i.v.m. een strafblad, geen VOG etc. in verband met betrokkenheid bij de frauduleuze handeling, afgewogen tegen het zeer lage tegenoverstaande geldbedrag (€ 300 - € 400) doet oprecht een beeld schetsen dat er eerder sprake is van naïviteit dan een afgewogen opzettelijke betrokkenheid."

2.9 Op 25 februari 2020 heeft de Bank Consument laten weten dat zij haar standpunt ten aanzien van de Registraties niet zal herzien.

2.10 Consument kan zich met dit standpunt niet verenigen en heeft op 17 april 2020 een klacht ingediend bij Kifid. Uitwisseling van standpunten tussen partijen heeft niet tot een oplossing van het geschil geleid.

De klacht en vordering

2.11 Consument vordert primair dat zijn persoonsgegevens uit de Registers worden verwijderd. Subsidiair vordert hij verkorting van de duur van de registratietermijn. Consument voert hiertoe de volgende argumenten aan.

- De Bank heeft de persoonsgegevens van Consument ten onrechte opgenomen in het Incidentenregister en in de interne en externe verwijzingsregisters. Er is niet voldaan aan de vereisten die daarvoor gelden. Volgens de Bank is Consument betrokken bij (schuld)witwassen. Om tot registratie over te mogen gaan dient er sprake te zijn van zodanige feiten en omstandigheden dat zij een bewezenverklaring in de zin van artikel 350 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) kunnen dragen. Daarvan is geen sprake.
  Dat bepaalde gebeurtenissen passen bij de modus operandi van fraudeurs en geldezels, maakt niet dat dat in dit geval concreet bewijs aanwezig is dat dat in dit geval ook zo is.
- Tot slot wordt Consument in de strafrechtelijke procedure door het Openbaar Ministerie (hierna: OM) aangemerkt als slachtoffer en niet als dader.
  Van een situatie zoals bedoeld in artikel 5.1.2 sub b van het Protocol Incidenten-waarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013 (hierna ook: PIFI) is geen sprake.

- De Bank heeft bij het vaststellen van de duur van de registratie(s) het proportionaliteits-beginsel niet in acht genomen. Indien Consument al een rol zou hebben gehad, dan is zijn rol zeer beperkt geweest. Hij is slachtoffer van misbruik van zijn vertrouwen. Dit maakt dat de Bank de duur dient te verkorten.

Het verweer

- De Bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van Consument. Voor zover relevant zal de Commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Rechtsvraag

3.1 De Commissie dient te beoordelen of de Bank de persoonsgegevens van Consument mocht registreren in de Registers. Indien de Commissie van oordeel is dat de Bank de persoons-gegevens terecht heeft geregistreerd, dient te worden beoordeeld of de duur van de Registraties moet worden verkort.

Het juridisch kader

3.2 De Commissie stelt voorop dat de registratie van persoonsgegevens in - met name - het Incidentenregister en het bijbehorende EVR verstrekkende consequenties voor Consument kan hebben. Alle deelnemende financiële instellingen kunnen immers door raadpleging van het EVR vaststellen dat er sprake is van opname in het Incidentenregister van (een) andere deelnemer(s). Het gevolg daarvan kan zijn dat niet alleen de Bank, maar ook de andere deelnemende financiële instellingen hun (financiële) diensten aan Consument zullen weigeren of deze slechts zullen aanbieden tegen hogere tarieven. Tegen deze achtergrond is de Commissie van oordeel dat hoge eisen moeten worden gesteld aan de grond(en) van de Bank voor opname van de persoonsgegevens van Consument in de genoemde registers (zie Hof Arnhem-Leeuwarden 26 januari 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:494, Geschillencommissie Kifid 2017-717 en Geschillencommissie Kifid 2018-377). Ten tijde van de registratie van de persoonsgegevens van Consument waren het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013 (hierna: het PIFI), Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevens-bescherming (UAVG) van kracht (zie de bijlage voor de relevante artikelen). De opname van persoonsgegevens in de Registers is slechts gerechtvaardigd indien de registratie in overeenstemming is met deze regelgeving.

3.3 Artikel 5.2.1 aanhef en onder a en b van het PIFI bepaalt onder welke voorwaarden persoonsgegevens mogen worden opgenomen in het EVR.

Het moet gaan om gedragingen van de betrokkene die een bedreiging vormden, vormen of kunnen vormen voor de (financiële) belangen van een financiële instelling, alsmede voor de continuïteit en integriteit van de financiële sector. De strafrechtelijke aard van de te verwerken persoonsgegevens brengt mee dat deze gegevens in voldoende mate moeten vaststaan.
Het moet gaan om zodanige concrete feiten en omstandigheden dat zij een als strafbaar feit te kwalificeren bewezenverklaring in de zin van artikel 350 van het Wetboek van Strafvordering kunnen dragen. Een strafrechtelijke veroordeling is niet vereist, maar anderzijds is de enkele verdenking van betrokkenheid bij een strafbaar feit in de zin van een vermoeden van schuld, zoals dat kan blijken uit een aangifte, niet voldoende. Als maatstaf heeft te gelden of de vastgestelde gedragingen een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld opleveren, in die zin dat de te verwerken strafrechtelijke persoonsgegevens in voldoende mate moeten vaststaan (zie Hoge Raad 29 mei 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH4720 en Hof Arnhem-Leeuwarden 7 november 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:8710). Bij bevestigende beantwoording van deze vraag dient bovendien te worden beoordeeld of op grond van een en ander opneming in het Incidentenregister en het EVR gerechtvaardigd was en voor welke duur (artikel 6 onder f van de AVG, en artikel 5.2.1 sub c van het PIFI, zie de bijlage).

Mocht de Bank de gegevens van Consument registreren in het Incidentenregister en het EVR?

3.4 Tussen partijen staat niet ter discussie dat er bedragen afkomstig van fraude op de Betaalrekening van Consument zijn gestort en dat deze bedragen vervolgens met de Bankpas en de pincode van Consument zijn opgenomen. Partijen verschillen van mening over het antwoord op de vraag of Consument betrokken is bij (schuld)witwassen. De vraag die beantwoord moet worden is of de door Bank gestelde feiten en omstandigheden een 'zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld' aan (schuld)witwassen opleveren en de Bank dus in redelijkheid tot de Registraties over heeft kunnen gaan. De bewijslast hiervan ligt bij de Bank.

3.5 De Bank heeft zich op het standpunt gesteld dat in voldoende mate vaststaat dat Consument betrokken was bij fraude dan wel (schuld)witwassen van door fraude verkregen bedragen. Consument heeft als 'katvanger' gefungeerd door zijn Betaalrekening en Bankpas aan de Kennis ter beschikking te stellen. Volgens de Bank heeft Consument ervoor gezorgd dat de fraude (deels) succesvol was. De Bank is van mening dat Consument hiermee de artikelen 420bis van het Wetboek van Strafrecht (hierna: Sr) (opzetwitwassen) dan wel artikel 420quater Sr (schuldwitwassen) heeft overtreden en dat opname van de persoons-gegevens in de Registers daarom gerechtvaardigd is.

3.6 Ter onderbouwing van haar standpunt dat (de Betaalrekening van) Consument betrokken was bij (schuld)witwassen heeft de Bank het volgende gesteld.

In totaal is een bedrag van € 9.981,- bijgeschreven. Dit bedrag is vrijwel direct daarna met de Bankpas opgenomen bij een geldautomaat. Verder is de opnamelimiet voor contante opnames bij geldautomaten en voor pinbetalingen bij betaalautomaten op 7[1] en 8[2] oktober 2019 (tijdelijk) gewijzigd van € 500,- naar € 10.000,- Het bedrag dat is bijgeschreven is afkomstig van incassofraude en de benadeelde heeft daarvan aangifte gedaan. Ook heeft de Bank aangevoerd dat Consument nadat de fraude had plaatsgevonden met de App heeft ingelogd op de mobiele omgeving van de Bank. Hij had dus kunnen en moeten zien dat de bedragen die werden gestort afweken van het door de Kennis aangegeven bedrag van € 4.300,-. Het had op de weg van Consument gelegen om contact op te nemen met de Bank, maar hij heeft dit nagelaten. Verder heeft de Bank aangevoerd dat de feiten en omstandigheden zoals genoemd in 2.3 en 2.4 passen bij het handelen en/of het gedragspatroon van iemand die als geldezel fungeert (zie Hof Arnhem-Leeuwarden 9 november 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:10752). Tot slot werd Consument een bedrag van € 300,-/ €400,- in het vooruitzicht gesteld. Dit is een fors bedrag voor een vriendendienst.

3.7 Tegenover het standpunt van de Bank heeft Consument aangevoerd dat er onvoldoende bewijs is om te kunnen concluderen dat sprake is van (schuld)witwassen. Volgens Consument is er geen sprake van een bewezenverklaring van (betrokkenheid bij) (schuld)witwassen, nu niet is voldaan aan het bestanddeel 'voorhanden hebben'.
Verder ontkent Consument elke betrokkenheid bij de fraude en geeft aan zelf slachtoffer te zijn. Ook doet zich een contra-indicatie voor. Op 10 oktober 2019 kwam Consument tijdens zijn bezorgrondes in de wijk de Kennis tegen. Deze liet weten dat hij problemen had met zijn bankrekening en vroeg aan Consument of hij hem kon helpen. De Kennis had een auto verkocht en vroeg of hij de opbrengst op de rekening van Consument mocht laten storten. Binnen de kennissenkring van Consument is bekend dat de Kennis handelt in auto's. Met deze wetenschap in het achterhoofd vond Consument de verklaring die de Kennis hem gaf voor zijn verzoek om geld op de Betaalrekening te mogen storten, plausibel. Omdat Consument er geen kwaad in zag heeft hij vervolgens zijn Bankpas en pincode aan de Kennis gegeven. Anders dan de Bank stelt, heeft Consument dus niet 'zomaar' de Bankpas met pincode aan de Kennis gegeven. Consument is met de Kennis in gesprek gegaan over zijn beweegredenen om niet zijn eigen bankrekening te gebruiken en heeft ook gevraagd hoe lang hij de Bankpas dacht nodig te hebben. Verder heeft Consument aangevoerd dat hij op afstand continu toezicht heeft gehouden door onder werktijd in te loggen op de App. Tot slot heeft Consument aangevoerd hij door het OM als slachtoffer is aangemerkt en niet als verdachte. Van een redelijk vermoeden dat Consument betrokken was bij (schuld)witwassen is dan ook geen sprake. De Kennis is echter wel aangemerkt als verdachte in deze zaak en zat/zit in hechtenis. Dit vormt een contra-indicatie voor de door de Bank gestelde betrokkenheid bij (schuld)witwassen, aldus Consument.

[1] Tot 8 oktober 2019
[2] Tot 11 oktober 2019

3.8 Tijdens de mondelinge behandeling heeft Consument verklaard dat hij de Kennis uit de brand wilde helpen en dat ze hebben afgesproken dat de Kennis de Bankpas over een uurtje zou teruggeven. Verder heeft Consument zijn eerdere verklaring dat hij een geldbedrag van € 300,- tot € 400,- zou ontvangen, tegengesproken. In tegenstelling tot hetgeen in de brief van 25 januari 2020 is vermeld, was er geen afspraak over een vergoeding voor deze 'vriendendienst', aldus Consument. Hij heeft geen geldbedrag ontvangen voor zijn mede-werking. Consument ging er wel van uit dat hij er een etentje of iets dergelijks voor terug zou krijgen. Ook is -na confrontatie daarmee ter zitting- naar voren gekomen dat de Kennis Consument reeds vóór 10 oktober 2019 had benaderd met de vraag of hij de verkoop-opbrengst van de verkochte auto op de Betaalrekening kon/mocht laten storten. De eerste keer was op 7 oktober 2019. Dit is de reden dat opnamelimiet op die datum is verhoogd. De verkoop van de auto is toen echter niet doorgegaan. Hetzelfde gebeurde op 8 oktober 2019. Ook toen is de verkoop van de auto niet doorgegaan. Ook heeft Consument verklaard dat hij vaak op de App keek omdat hij die dag zijn salaris verwachtte en wilde kijken of dit al was bijgeschreven.

3.9 Voor de beoordeling van de vraag of een zwaardere verdenking bestaat dat Consument betrokken was bij (schuld)witwassen zijn de artikelen 420bis van het Wetboek van Strafrecht (Sr) ((opzet)witwassen) en 420quater Sr (schuldwitwassen) van belang. Beide artikelen stellen dezelfde gedragingen strafbaar. Het verschil tussen witwassen en schuldwitwassen is dat er bij witwassen sprake moet zijn van *wetenschap* (opzet) dat het voorwerp uit een misdrijf afkomstig is. Bij schuldwitwassen is wetenschap niet vereist maar moet de betrokkene *redelijkerwijs vermoeden* (schuld) dat het voorwerp een criminele herkomst heeft.

3.10 De Commissie is van oordeel dat op grond van het dossier en hetgeen op de zitting aan de orde is gekomen niet kan worden vastgesteld dat verdachte *wist* dat het geld uit een misdrijf afkomstig was. Nu niet kan worden vastgesteld dat sprake is van opzetwitwassen in de zin van artikel 420bis Sr, zal de Commissie overgaan tot de beoordeling of er sprake is van schuldwitwassen in de zin van artikel 420quater Sr.

3.11 Volgens Consument is er niet voldaan aan een van de bestanddelen van artikel 420quater Sr. Het gaat om het bestanddeel 'voorhanden hebben'. Deze term impliceert dat er sprake moet zijn van een zekere feitelijke zeggenschap over het geld.
Van zeggenschap is volgens Consument geen sprake, omdat Consument op het moment van de overboekingen de Bankpas niet in zijn bezit had. Deze had hij immers aan de Kennis uitgeleend. Ook zou het niet mogelijk zijn om zonder E-dentifier via de App bedragen over te boeken, aldus Consument.

3.12 De Bank heeft de stelling van Consument hieromtrent betwist en onweersproken aangevoerd dat er geen E-dentifier nodig is om overboekingen te kunnen uitvoeren binnen het SEPA-gebied. Ook had Consument zelf zijn Bankpas en Betaalrekening via de App kunnen blokkeren.

3.13 Gelet op het vorenstaande stelt de Commissie vast dat Consument enige beschikkingsmacht over het geld had en er dus is voldaan aan het bestanddeel 'voorhanden hebben'. Het is voorts niet in geschil dat de bedragen die op de Betaalrekening van Consument zijn bijgeschreven afkomstig zijn van incassofraude. Daarmee staat vast dat dit geldbedrag 'uit enig misdrijf afkomstig' is. Vervolgens moet nog worden beoordeeld of Consument redelijkerwijs moest vermoeden dat het geld dat hij van de Kennis ontving, een criminele herkomst had.

Moest Consument redelijkerwijs vermoeden dat het geld van een misdrijf afkomstig was?

3.14 Voor de beantwoording van die vraag komt het erop aan of Consument onder de gegeven omstandigheden had kunnen vermoeden dat het bedrag dat de Kennis op de Betaalrekening wilde laten storten een criminele herkomst had en hij zonder nader onderzoek niet had mogen handelen. De maatstaf daarbij is wat een redelijk denkend mens onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijs zou hebben vermoed en op basis daarvan zou hebben gedaan. Anders dan Consument is de Commissie van oordeel dat hij redelijkerwijs had moeten vermoeden dat het geld afkomstig is uit enig misdrijf en dat er dus sprake is van schuld aan de zijde van Consument. Zij overweegt daartoe als volgt. De Commissie is van oordeel dat het verzoek van de Kennis aan Consument om zijn Betaalrekening/Bankpas aan hem ter beschikking te stellen hoogst ongebruikelijk is. Zeker nu Consument in het proces-verbaal van aangifte heeft verklaard dat hij normaliter geen contact heeft met de Kennis. De omstandigheid dat de Kennis problemen had met zijn bankrekening, had bij Consument vragen moeten oproepen. Consument had tijdens het gesprek met de Kennis moeten doorvragen over waarom deze zijn *eigen* bankrekening niet kon gebruiken. Een redelijk denkend mens had zijn Bankpas en pincode niet ter beschikking gesteld. Temeer nu er ook andere mogelijkheden waren voor de koper om de betaling aan de Kennis te kunnen voldoen. De koper van de auto had het bedrag immers ook contant kunnen voldoen. Het is niet voor niets dat banken hun klanten waarschuwen om nooit de bankpas en de pincode met derden te delen. Door de Bankpas en de pincode aan de Kennis ter beschikking te stellen, heeft Consument in strijd met de Uniforme Veiligheidsregels van de Bank gehandeld en kan de Commissie niet anders dan oordelen dat hij aanmerkelijk onvoorzichtig heeft gehandeld. Ook neemt de Commissie in aanmerking dat de Kennis Consument heeft laten weten dat de verkoopopbrengst van de auto € 4.300,- zou bedragen. De opnamelimiet werd echter niet naar, bijvoorbeeld € 5.000,-, maar naar € 10.000,- verhoogd. Consument heeft niets met deze kennis gedaan. Ook deze handelwijze van Consument kan worden gekwalificeerd als aanmerkelijk onvoorzichtig.

Daar komt bij dat Consument, hoewel hij daar tijdens de hoorzitting op terug is gekomen, aanvankelijk had verklaard dat hij een bedrag van € 300,-/ € 400,- zou ontvangen als hij zijn Bankpas ter beschikking zou stellen.

3.15 Verder zijn er nog een aantal andere omstandigheden die de Commissie meeneemt in haar oordeel dat er in dit geval sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuldwitwassen. Zo heeft Consument geen aannemelijke verklaring gegeven voor het feit dat hij de opnamelimiet voor contante opnames reeds op 7 en 8 oktober 2019 heeft verhoogd, terwijl de Betaalrekening op dat moment een negatief saldo vertoonde. Het feit dat Consument onder die omstandigheden de opnamelimiet verhoogt, is naar het oordeel van de Commissie opmerkelijk te noemen. Nadat de Commissie Consument tijdens de mondelinge behandeling hiermee heeft geconfronteerd, heeft Consument toegegeven dat hij inderdaad al eerder (op 7 en 8 oktober 2019) door de Kennis was benaderd en dat zij toen de opnamelimiet 'zomaar' hebben verhoogd. De Kennis heeft hem laten zien hoe Consument dit moest doen. Consument wist zelf niet hoe hij de opnamelimiet kon verhogen. Dit relaas van Consument strookt niet met zijn verklaring in het proces-verbaal dat hij de Kennis op 10 oktober 2019 'toevallig' tegenkwam tijdens zijn bezorgronde in de wijk waar hij werkzaam was. Ook bevreemdt het de Commissie dat Consument in het proces-verbaal geen melding heeft gemaakt van het feit dat hij al eerder contact met de Kennis heeft gehad, terwijl deze omstandigheden naar het oordeel van de Commissie niet los van elkaar kunnen worden gezien. Tot slot moet het -uitgaande van de lezing van Consument- Consument op 10 oktober 2019 al duidelijk zijn geworden dat de Kennis fraude had gepleegd met de Bankpas en Betaalrekening van Consument (en dat hij als gevolg daarvan in de problemen zat). Het had dan ook voor de hand gelegen dat Consument op 10 oktober 2019 of enkele dagen later aangifte zou hebben gedaan van fraude met betaalproducten. Consument heeft daarentegen ruim een maand gewacht met het doen van aangifte en ook dat vindt de Commissie opvallend.

3.16 Verder merkt de Commissie de omstandigheid dat Consument door het OM als slachtoffer wordt beschouwd *niet* aan als een contra-indicatie dat sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld. Daartoe overweegt de Commissie dat iedereen die aangifte doet van een strafbaar feit kan aangeven dat hij daarvan slachtoffer is, dat hij van het procesverloop op de hoogte wil worden gehouden en dat hij de eventuele schade wil verhalen op de dader.

Tussenconclusie EVR-registratie

3.17 De Commissie is van oordeel dat alle feiten en omstandigheden in onderlinge samenhang bezien leiden tot de conclusie dat er sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuldwitwassen.

3.18 Het bovenstaande brengt mee dat aan de eerste twee vereisten voor registratie in het EVR is voldaan (zie artikel 5.2.1 onder a en b van het PIFI in de bijlage).

Proportionaliteitsafweging

3.19 De Bank dient bij de registratie van persoonsgegevens in het EVR ook een proportionaliteitsafweging te maken en bij de beoordeling van de vraag of zij gegevens in het EVR registreert, en zo ja, voor welke duur, de belangen van de betrokkene mee te wegen (zie artikel 5.2.1 onder c van het PIFI in de bijlage en de eerdere uitspraak van de Geschillencommissie Kifid 2016-302, onder 4.9).

3.20 De Bank heeft toegelicht dat zij, nu door Consument geen omstandigheden naar voren zijn gebracht die aanleiding zouden kunnen geven om de duur van de Registraties te verkorten, de maximale duur van acht jaar handhaaft. Gelet op de ernst van de gebeurtenissen die hebben plaats gevonden is de Bank van mening dat deze termijn passend is. Een consument die verwijdering van een registratie wenst zal moeten onderbouwen op grond waarvan hij disproportioneel wordt geraakt in zijn belangen en waarom zijn belang prevaleert boven dat van de Bank. Vergelijk Geschillencommissie Kifid 5 juli 2016, 2016-302, onder 4.9. Consument heeft aangevoerd dat hij spaart voor onder andere: zijn huwelijk, het bekostigen van de kosten van de Immigratie- en Naturalisatiedienst, het opknappen en herinrichten van zijn woning. Hij wordt gezien zijn persoonlijke omstandigheden extra geraakt door de registratie. Ook is naar voren gebracht dat, als Consument al een rol zou hebben gehad bij het (schuld)witwassen van geld, deze rol zeer beperkt is geweest. Een duur van 8 jaar is gelet hierop niet gerechtvaardigd.

3.21 Gelet op de gerechtvaardigde belangen van de financiële sector, is de Commissie van oordeel dat de omstandigheden van dit geval de registratie en de duur daarvan niet disproportioneel maken. De Registratie heeft geen invloed op de door Consument genoemde omstandigheden. Van omstandigheden die tot verkorting van de duur van de registratie zouden moeten leiden is de Commissie dan ook niet gebleken.

De registratie in het IVR (en de Gebeurtenissenadministratie)

3.22 Vervolgens is de vraag aan de orde of de Bank de persoonsgegevens van Consument mocht registreren in het IVR. Het IVR is gekoppeld aan de Gebeurtenissenadministratie. Deze registers vormen het interne waarschuwingssysteem van de Bank en de groep financiële ondernemingen waarvan de Bank deel uitmaakt.
De Gebeurtenissenadministratie is een register van (persoons)gegevens, die daarin zijn verwerkt omdat zij van belang zijn voor de veiligheid en integriteit van de financiële instelling en om die reden speciale aandacht behoeven. De Gebeurtenissenadministratie wordt beheerd en is in te zien door de Afdeling Veiligheidszaken van de Bank.

In het IVR kunnen de verwijzingsgegevens van de betrokkene worden opgenomen zodat de eigen organisatie opmerkzaam wordt gemaakt op de persoon die was betrokken bij een 'gebeurtenis'. Opname van gegevens in het IVR betekent dat de gegevens ook in de Gebeurtenissenadministratie zijn opgenomen.

3.23 De Commissie gaat er daarom vanuit dat met de vordering tot verwijdering van de persoonsgegevens van Consument uit het IVR ook is bedoeld de verwijdering van zijn persoonsgegevens uit de Gebeurtenissenadministratie. De opname van persoonsgegevens in het IVR en de Gebeurtenissenadministratie is slechts gerechtvaardigd, indien de registraties in overeenstemming zijn met de AVG en de UAVG. Aangezien de Commissie hiervoor al heeft vastgesteld dat de registraties met externe werking in het EVR en het Incidenten-register terecht en proportioneel zijn, zijn ook de registraties in het IVR en de Gebeurtenissenadministratie toegestaan.

3.24 De Commissie merkt nog het volgende op. Bovenstaande laat onverlet dat Consument, indien hij op enig moment vindt dat sprake is van gewijzigde omstandigheden in zijn leven die ertoe zouden kunnen leiden dat de Bank het voortduren van de registratie heroverweegt, een verzoek hiertoe kan doen aan de Bank. Daarnaast kan Consument een aanvraag indienen voor het openen van een zogenoemde basisbankrekening bij de Bank, mits met in acht neming van de daarvoor geldende voorwaarden, middels het insturen van het daarvoor bestemde aanvraagformulier. Het initiatief hiervoor ligt bij Consument zelf.

Conclusie

3.25 De Commissie is van oordeel dat er sprake is van een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan schuldwitwassen. De Bank heeft dan ook op rechtmatige gronden de persoonsgegevens van Consument in de Registers opgenomen.

4. De beslissing

De Commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is een bindend advies. Tegen deze uitspraak kunt u beroep instellen bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening wanneer wordt voldaan aan de vereisten van artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Voor het instellen van beroep geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Het Reglement van de Commissie van Beroep en meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak, zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de Geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het Reglement Geschillencommissie Financiële Dienstverlening, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Bijlage

Relevante artikelen uit het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013

In het toepasselijke Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 23 oktober 2013 zijn de volgende relevante bepalingen opgenomen:

2. Begripsbepalingen
In dit protocol wordt verstaan onder:
Incident: een gebeurtenis die als gevolg heeft, zou kunnen hebben of heeft gehad dat de belangen, integriteit of veiligheid van de cliënten of medewerkers van een Financiële Instelling, de Financiële Instelling zelf of de financiële sector als geheel in het geding zijn of kunnen zijn, zoals het falsificeren van nota's, identiteitsfraude, skimming, verduistering in dienstbetrekking, phishing en opzettelijke misleiding.

3.1 Incidentenregister en Extern Verwijzingsregister
3.1.1 Iedere Deelnemer heeft een Incidentenregister, waarin door de betreffende Deelnemer gegevens van (rechts)personen worden vastgelegd ten behoeve van het in artikel 4.1.1 Protocol genoemde doel, naar aanleiding van of betrekking hebbend op een (mogelijk) Incident. (…)
3.1.2 Aan het Incidentenregister is een Extern Verwijzingsregister gekoppeld. (…)

4 Incidentenregister
4.1 Doel Incidentenregister
4.1.1 Met het oog op het kunnen deelnemen aan het Waarschuwingssysteem is iedere Deelnemer gehouden de volgende doelstelling voor het vastleggen van gegevens in het Incidentenregister te hanteren:
"Het geheel aan verwerkingen ten aanzien van het Incidentenregister heeft tot doel het ondersteunen van activiteiten gericht op het waarborgen van de veiligheid en de integriteit van de financiële sector, daaronder mede begrepen (het geheel van) activiteiten die gericht zijn:
- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van gedragingen die kunnen leiden tot benadeling van de branche waar de financiële instelling deel van uitmaakt, van de economische eenheid (groep) waartoe de financiële instelling behoort, van de financiële instelling zelf, alsmede van haar cliënten en medewerkers;
- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van oneigenlijk gebruik van producten, diensten en voorzieningen en/of (pogingen) tot strafbare of laakbare gedragingen en/of overtreding van (wettelijke) voorschriften, gericht tegen de branche waar de financiële instelling deel van uitmaakt, de economische eenheid (groep) waartoe de financiële instelling behoort, de financiële instelling zelf, alsmede haar cliënten en medewerkers;
- op het gebruik van en de deelname aan waarschuwingssystemen."

4.2 Toegang tot het Incidentenregister
(…)
4.2.3 De gegevens uit het Incidentenregister van de Deelnemer mogen tevens worden uitgewisseld met functionarissen werkzaam bij de daartoe ingerichte, coördinatiefuncties van de NVB, Verbond, VFN, ZN, FOV en SFH (de fraudeloketten).

(…)
4.3 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister
(…)
4.3.2 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister moet plaatsvinden uiterlijk 8 jaar na opname van het betreffende gegeven in het Incidentenregister, tenzij zich ten aanzien van de betreffende (rechts)persoon een nieuwe aanleiding heeft voorgedaan die opnamen in het Incidentenregister rechtvaardigt.

5 Extern Verwijzingsregister
5.1 Functie van het Extern Verwijzingsregister
5.1.1 Volledige en ongecontroleerde toegang tot het Incidentenregister van een Deelnemer door de overige Deelnemers is niet wenselijk. Daarom is er voor gekozen aan het Incidentenregister een Extern Verwijzingsregister te koppelen. In het Extern Verwijzingsregister zijn uitsluitend Verwijzingsgegevens opgenomen. Het Extern Verwijzingsregister is raadpleegbaar door de (Organisaties van de) Deelnemers. Nadat door een Deelnemer wordt vastgesteld dat een (rechts)persoon is opgenomen in het Externe Verwijzingsregister, zijn volgens het bepaalde in artikel 4.2 Protocol gegevens uit het Incidentenregister voor de Deelnemer beschikbaar. Op deze wijze worden gegevens uit het Incidentenregister op een zorgvuldige en gecontroleerde wijze beschikbaar voor de (Organisaties van de) Deelnemers.
5.2 Vastlegging van gegevens in het Extern Verwijzingsregister
5.2.1 De Deelnemer dient de Verwijzingsgegevens van (rechts)personen die aan de hierna onder a en b vermelde criteria voldoen en na toepassing van het onder c genoemde proportionaliteitsbeginsel op te nemen in het Extern Verwijzingsregister.
a) De gedraging(en) van de (rechts)persoon vormden, vormen of kunnen een bedreiging vormen voor (I) de (financiële) belangen van cliënten en/of medewerkers van een Financiële instelling, alsmede de (Organisatie van de) Financiële instelling(en) zelf of (II) de continuïteit en/of de integriteit van de financiële sector.
b) In voldoende mate staat vast dat de betreffende (rechts)persoon betrokken is bij de onder a bedoelde gedraging(en). Deze vaststelling betekent dat van strafbare feiten in principe aangifte of klachten wordt gedaan bij een opsporingsambtenaar.
c) Het proportionaliteitsbeginsel wordt in acht genomen. Dit houdt in dat Veiligheidszaken vaststelt, dat het belang van opname in het Externe Verwijzingsregister prevaleert boven de mogelijk nadelige gevolgen voor de Betrokkene als gevolg van opname van zijn Persoonsgegevens in het Extern Verwijzingsregister.
5.3 Verwijdering van gegevens uit het Extern Verwijzingsregister
(…)
5.3.2 Verwijdering van Verwijzingsgegevens uit het Extern Verwijzingsregister moet plaatsvinden uiterlijk 8 jaar na opname van het betreffende gegeven in het Incidentenregister, tenzij zich ten aanzien van de betreffende (rechts)persoon een nieuwe aanleiding heeft voorgedaan en opname in het Extern Verwijzingsregister conform artikel 5.2.1 Protocol heeft plaatsgevonden.

Relevante artikelen uit de AVG

Artikel 6
Rechtmatigheid van de verwerking
1. De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:
(…)
f) de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.

Artikel 10
Verwerking van persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten
Persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen mogen op grond van artikel 6, lid 1, alleen worden verwerkt onder toezicht van de overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden. Omvattende registers van strafrechtelijke veroordelingen mogen alleen worden bijgehouden onder toezicht van de overheid.

Relevante artikelen uit de UAVG

Artikel 33. Overige uitzonderingsgronden inzake gegevens van strafrechtelijke aard

(…)

***2** Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen worden verwerkt door de verwerkingsverantwoordelijke die deze gegevens ten eigen behoeve verwerkt:*

(…)

***b.** ter bescherming van zijn belangen, voor zover het gaat om strafbare feiten die zijn of op grond van feiten en omstandigheden naar verwachting zullen worden gepleegd jegens hem of jegens personen die in zijn dienst zijn.*

(…)

***4** Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen ten behoeve van derden worden verwerkt:*

(…)

***b.** indien deze derde een rechtspersoon is die in dezelfde groep is verbonden als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (…)*